

графата „склучени бракове по семейно положение на встъпващите в брак“, като за периода 1956-1959, когато се развива действието на пиесата и евентуално се оформят нейните очертания в съзнанието на писателя, общо 6021 разведени мъже и жени сключват нов граждански брак. Макар и да ни е отнета възможността да направим сравнение в абсолютна стойност, явно е, че относителният дял на бракоразводите в социалистическото общество расте. Така, докосвайки темата за правото на развод при социализма, творбата експонира още една характеристика на пиесата на светския разговор - възможността да се движи на границата на позволеното, шокирайки общоприетия морал и извличайки търговския си успех от премълчаното. Речта на героите издава усещането за подтиснатия вътрешен живот на личността, в противен случай езиковото дуелиране с помощта на парадоксите би било напълно необяснимо, но и ненужно. Въздействието на текста се определя от двойното напрежение, което той създава, съотнесен веднъж с разстоянието между него и скрития подтекст на взаимоотношенията, към който той препраща, и втори път - към идеалната, обхваната в социалистически норми, действителност. Реалността присъства, но отстранено, зад философски сентенции, и е или релативизирана, или генерализирана.

Когато разговорът се подчинява на една тема, а личният елемент и външните обстоятелства са отложени привидно настрана, речта на героите във „Виновният“ изглежда еднообразна, лишена от проявите на субективната им индивидуалност, което е било окачествявано като недостатък на творбата. Диалогът в такива случаи бива упрекван в това, че става „самоцелен, самозадоволяващ се, претрупан и декоративен. Един своеобразен естетизъм, едно опиянение и любуване на неговата пластическа живописност, просто на възможността да се осъществи“³. За диалога в тази пиеса се казва още, че „от мощно средство за характеристика може понякога да се превърне в сбор от думи, авторови мисли и съждения, изказани гласно от действащите лица“⁴, които „започват удивително да си приличат, защото не постъпват и не говорят съобразно с интересите, схващанията и вътрешните си импулси, а по предписание на автора“⁵. Но това всъщност е една от особеностите на светския разговор. За него Петер Сонди твърди: „Той няма никакъв субективен източник и никаква обективна цел...“⁶ В такъв случай поради това, че разговорът като тип диалог е по природа деперсонализиран, а също така драматичният автор в езиковия си изказ отразява някаква